

Riktlinjer – boendestöd för vuxna

Bakgrund

Den svenska psykiatrireformen trädde i kraft 1995. Reformen syftade till att förbättra livssituationen för personer med psykiska funktionsnedsättningar och öka deras möjligheter till gemenskap och delaktighet i samhället med hjälp av effektivare insatser.

För insatsen Boendestöd behövs särskilda riktlinjer för att tydliggöra målgrupp, handlägningsrutiner och hur insatsen skall utföras.

Lagstiftning

Enligt socialtjänstlagen (SoL) 4 kap 1 § ska

”den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv”.

I rätten till bistånd för livsföring i övrigt ingår stöd i form av hemtjänst. Hemtjänst innebär praktiskt hjälp i hemmet.

I samband med psykiatrireformen utvecklades hemtjänsten till det som har kommit att kallas boendestöd.

Boendestödet innebär ett pedagogiskt och psykosocialt stöd i hemmet och närmiljön oftast i kombination med praktisk hjälp.

Målsättning

Målsättningen är att den enskilde genom boendestödet ska kunna få

- en förbättrad psykisk hälsa,
- ökad livskvalitet,
- ökad möjlighet att bo kvar i den egna bostaden trots sin funktionsnedsättning,
- en reell möjlighet till en socialt fungerande livssituation,
- stöd att bryta sin isolering.

Syfte

Boendestödet syftar till att:

- genom ett personligt utformat stöd ge den enskilde möjlighet att få en struktur i vardagen och stärka hans eller hennes förmåga att klara sig på egen hand,
- genom ett personligt utformat stöd ge den enskilde möjlighet att i sin vardag kunna uppnå skälig levnadsnivå trots sin funktionsnedsättning,
- utifrån ett helhetsperspektiv ge den enskilde ett mål- och konsekvensinriktat stöd för att hjälpa honom eller henne att förbättra sin livssituation i förhållande till det omgivande samhället,
- erbjuda ett professionellt stöd till personer boende inom ordinärt boende för att minska eller förhindra deras behov av boende inom bostad med särskild service.

Målgrupp

Boendestödet vänder sig till vuxna personer över 18 år med:

- psykiska funktionsnedsättningar, psykisk ohälsa och samsjuklighet
- neuropsykiatriska funktionsnedsättningar,
- kognitiv funktionsnedsättning

Funktionsnedsättningen medför, att den enskilde har väsentliga svårigheter att utföra aktiviteter på viktiga livsområden och där dessa begränsningar har funnits eller kan antas komma att bestå under en längre tid.

Begränsning av målgruppen

Åldersgräns för boendestöd är generellt 18- 65 år, men undantag kan förekomma.

Behov av eventuellt fortsatt stöd efter 65 år avgörs av myndighetsutövningens handläggare utifrån den enskildes individuella behov. Förutsättning är att boendestödet är pågående, då han eller hon fyller 65 år.

Boendestödets inriktning

Boendestödet består av tre kompletterande delar, som tillsammans bildar en helhet, som den enskilde utifrån sin funktionsnedsättning kan behöva för att kunna få en struktur i sin vardag, ett självständigt och fungerande liv motsvarande skälig levnadsnivå.

Boendestödet kännetecknas av pedagogiska, sociala och utåtriktade aktiviteter, där den enskilde är verkligt delaktig i stödets alla processer.

De tre delarna består av:

1. stöd i hemmet
2. vägledning/stöd för att kunna bygga upp och få en fungerande social tillvaro.
3. vägledning/stöd för att kunna bygga upp och få en fungerande kontakt med myndigheter/vårdinrättningar

Boendestödets omfattning och personens behov kan variera över tid. Detta innebär att personen i en period kan ha behov av enbart stöd i hemmet alternativt enbart vägledning/stöd till perioder med behov av både stöd i hemmet och vägledning/stöd parallellt med varandra.

Personer inom målgruppen för dessa riktlinjer ansöker om boendestöd och/eller hemtjänst. För att insatsen boendestöd ska vara aktuell bör den enskilde finnas inom målgruppen. Personen bör också ha behov som bäst tillgodoses genom personal med specialkompetens inom området. Om dessa behov inte finns eller upphör bör personen få stöd genom hemtjänst.

Arbetsuppgifter utifrån boendestödets inriktning

Stöd i hemmet

Stöd i hemmet innebär:

- att hjälpa den enskilde att träna och utveckla grundläggande vardagsaktiviteter,
- att genom ett pedagogiskt förhållningssätt instruera och stödja personen att på egen hand kunna klara sina vardagsaktiviteter.

Att träna eller utveckla grundläggande vardagsaktiviteter innebär att hjälpa den enskilde med egenvård, hushållsgöromål, matlagning, tvätt, handla, sköta sin ekonomi och liknande.

Arbetet i hemmet betyder att tillsammans med den enskilde praktiskt utföra olika vardagsysslor. Det innebär också, att personalen själv i vissa situationer ensam måste utföra de praktiska vardagsysslorna, då den enskilde inte klarar detta.

Personalen blir, genom att praktiskt visa hur man tar sig an olika vardagsaktiviteter, den förebild som banar väg för att den enskilde på lång sikt till stor del eller fullt ut själv ska kunna klara sina vardagsaktiviteter.

Vägledning/stöd för att kunna bygga upp och få en fungerande social tillvaro

Vägledning och stöd för att kunna bygga upp och få en fungerande social tillvaro utifrån sina egna förutsättningar innebär att

- stödja den enskilde vad gäller sociala kontakter och kunna bygga upp och få ett positivt nätverk utanför familjen,
- stödja den enskilde att komma iväg till en daglig sysselsättning utanför hemmet som t ex daglig verksamhet, praktik, anställning eller studier,
- stödja den enskilde att utifrån intresse våga pröva på och delta i fritids- eller kulturaktiviteter,
- arbeta med att motivera och ”peppa” den enskilde,
- arbeta för att bryta den enskildes isolering.

Vägledning/stöd för att kunna bygga upp och få en fungerande kontakt med myndigheter/vårdinrättningar

- tillsammans med den enskilde hitta strategier så att den enskilde på egen hand kan sköta kontakter med myndigheter och vårdinrättningar

Avgränsningar i boendestödet

I boendestödets arbetsuppgifter ingår inte att arbeta med någon form av terapeutisk behandling, exempelvis samtalsterapi.

Tillgänglighet

Boendestöd ska finnas tillgängligt vardag som helgdag och dagtid som kvällstid utifrån den enskildes behov.

Natttid bör, i samverkan med andra verksamheter (utförare) finnas någon form av jourtillgänglighet i form av hemtjänstens nattpatrull.

Utredning, bedömning och beslut

Stöd i ordinärt boende i form av boendestöd enligt socialtjänstlagen, SoL 4 kap 1 § utreds, bedöms och beslutas av handläggare.

När det gäller utredning av personer som har en samsjuklighet, missbruk kombinerat med psykisk funktionsnedsättning, genomförs utredningen i samråd med handläggare på individ- och familjeomsorg.

Handläggningstid

En utredning skall handläggas skyndsamt efter det att ansökan eller anmälan inkommit. Med utredningstid avses den tid det tar för en ansökan/anmälan från det att den inkommit till dess Socialnämnden fattat ett beslut som delgivits den sökande.

Beslut om insatser under utredningens gång

Om en person ansöker om boendestöd och delar av behovet bedöms behöva tillgodoses omgående kan beslut om boendestöd fattas under utredningens gång.

Beslut om bistånd

Den enskilde erhåller beslut om bistånd enligt SoL, 4 kap 1 § i form av boendestöd omfattande de insatser, som handläggaren har bedömt, att han eller hon behöver.

En tydlig beskrivning av vilka insatser samt en beräknad tidsåtgång, som den enskilde vid boendestödets start är i behov av är en viktig information för utföraren. Uppdrag skickas från handläggare till utförare via verksamhetssystemet.

Beslut om boendestöd bör vara tidsbegränsat. Tidsbegränsningen ska vara individuellt anpassad.

Vid förstagångsansökan eller vid ny ansökan efter att tidigare erhållet boendestöd har avslutats gäller följande:

1. Ny ansökan

Då en person ansöker om boendestöd för första gången eller vid ny ansökan efter tidigare avslutat boendestöd bör beslutet tidsbegränsas. Omprövning skadärefter ske.

2. Omprövning

Om omprövningen innebär, att det tidigare erhållna beslutet fortfarande är aktuellt och beslutet därför förlängs, utan förändring av insatsernas art och tidsåtgång, bör det tidsbegränsas utifrån en individuell bedömning för varje enskild person.

3. Omprövning om verkställighet inte har lyckats inom en månad

Om utsedd boendestödjare inte har fått kontakt med den enskilde för att verkställa beslutet inom en månad ska boendestödjaren kontakta den enskildes handläggare för omprövning av den beviljade insatsen.

Avgift för utförda insatser

Boendestöd enligt SoL 4 kap 1 § är avgiftsfritt.

Krav på utförare av boendestöd

Boendestödet är kvalificerade stödinsatser, som ska vara målinriktade och som ska verkställas snarast i anslutning till beslutet.

För dess utförande krävs:

- personal med god kunskap och kompetens om funktionsnedsättningen och hur denna försvårar den enskildes hela tillvaro,
- personal, som ges möjlighet att utveckla sin arbetsmetodik utifrån de olika målgruppernas behov,
- en hög personalkontinuitet,
- en flexibel organisation som kan förändras utifrån målgruppernas förändrade behov.

Krav på samverkan myndighetsutövning (handläggare) och utförare

Boendestöd kräver en mycket nära samverkan mellan handläggare och utförare.

I ett inledningsskede handlar det om att tillsammans kunna motivera den enskilde att acceptera boendestöd och sedan tillsammans bygga upp ett förtroende.

En kontinuerlig dialog mellan alla tre parter, det vill säga den enskilde, utföraren och handläggare, är ett måste för att boendestödet ska kunna vara det psykosociala stöd, som den enskilde behöver. Kontinuerliga möten skall planeras in mellan boendestödjare och handläggare.